

Til
Kontroll og konstitusjonskomiteen

Sendt elektronisk til kontroll-konstitusjon@stortinget.no

Saksbehandling og prosess vedr lokalisering av Sjukehuset Nordmøre og Romsdal

Det vises til brev av 18.12.14 fra Kontroll og konstitusjonskomiteen på Stortinget til statsråd Bent Høie. ORKidé ønsker som regionråd for kommunene på Nordmøre (Sunndal, Surnadal, Halså, Rindal, Gjemnes, Tingvoll, Kristiansund, Aure, Smøla og Averøy) å komme med en uttalelse i forbindelse med saksbehandling og prosess vedrørende lokalisering av Sjukehuset Nordmøre og Romsdal. ORKide setter stor pris på komiteens initiativ, og vil understreke viktigheten av å kartlegge prosessen rundt lokalisering av felles akuttstusykehus for Nordmøre og Romsdal (SNR).

ORKide nærer stor bekymring over den framgangsmåte som later til å være benyttet i denne saken for å fremme en bestemt lokalisering, og vi mener at framgangsmåten harmonerer lite med demokratiske prinsipper. Det kan i tillegg stilles flere spørsmål ved lovligheten av prosessen. ORKide viser til at det synes å være gitt instruksjoner i denne saken som er i strid med det som i lovverket er definert som korrekt saksbehandling.

ORKide understreker at i en sak av så stor samfunnsmessig betydning, må både befolkningen og det lokale politiske nivå kunne ha tillit til at beslutningen er tatt på grunnlag av fyllestgjørende saksbehandling, korrekt lovanvendelse og med den nødvendige tidsbruk for forsvarlige vurderinger. ORKide er av den oppfatning at det hefter store mangler ved den prosessen som nå er kjørt, og dette medfører et stort tillitsbrudd.

Nedenfor vil det bli gitt en oversikt over de deler av prosessen som vi mener må undergis nærmere granskning, inndelt etter hvilke lover ORKide mener det foreligger brudd på.

1. Prosess/saksbehandling – foretaksloven

Marthe Styve Holte fratrådte som styreleder for Helse Midt-Norge (HMN) 13. oktober 2014, 2 måneder før styrevedtakene skulle fattes. Det er fra Styve Holtes side til Bergens tidende opplyst at hun trakk seg som styreleder i HMN fordi hun av helseminister Bent Høie ble pålagt å si opp administrerende direktør i HMN Trond Michael Andersen.

Dette er i åpenbar strid med helseforetaksloven § 16 der det fremkommer at: «Eier kan ikke utøve eierstyring i foretak utenom foretaksmøte». Det vises her også til lovens § 16a om at departementet kun «skal holde seg orientert om foretakenes virksomhet og om virksomheten drives i samsvar med de krav som er stilt i foretaksmøter ...».

Videre fremgår det av lovens § 36 at: «Styret treffer vedtak om å si opp eller avskjedige daglig leder».

Det kan synes som om Statsråd Høie dermed brøt både § 16 og § 36 i helseforetaksloven. Det må stilles spørsmål om hvorfor han hadde behov for å gå fram på denne måten og hva hensikten med denne instruksjonen var.

Også det hemmelige fellesmøtet mellom styrene i HMR og HMN i begynnelsen av november 2014 antas å være i strid med helseforetaksloven § 26 og § 26a. Av § 26a skal det være åpne styremøter. I 26a nr. 2 er det et unntak for saker på forberedende stadier. Imidlertid framgår det av siste ledd følgende: «*Vurderingen av om møtet eller deler av møtet skal foregå for lukkede dører, skal gjøres på møtetidspunktet*». Her var det innkalt til lukket møte.

Sted ble angitt 10.11 og møtet ble avviklet den 12.11. Det er heller ikke skrevet noen protokoll fra dette møtet som er kunngjort. Dette skal gjøres i henhold til § 26, siste ledd.

Trond Michael Andersen valgt å gå av som administrerende direktør kort tid etter at Styve Holte avtrådte. Administrerende direktør for HMN fratrer dermed 2 måneder før vedtak skal fattes, og det er nærliggende å tro at han kan ha vært i favør av Storbakken som plasseringssted for det nye fellessykehuset.

Av avtalen Andersen inngikk med HMN datert 14.10.2014, framkommer det at han er pålagt taushetsplikt. Det antas at HMN med dette ønsket å hindre Andersen i å uttale seg om forholdene omkring hans avgang, for å skjule det strategiske spill som pågikk.

Daniel Haga ble, i midten av oktober, konstituert som administrerende direktør i HMN. Han har over lengre tid, og i flere sammenhenger fremstått som en av støttespillerne bak Hjelset som plasseringssted. Haga har også vært med på den systematiske nedbyggingen av Kristiansund sykehus, som antas å være del av den langsiktig strategiske plan for å få det nye fellessykehuset til Molde.

Styreleder i Helse Møre og Romsdal (HMR) John Harry Kvalshaug fra Averøy på Nordmøre, som støttet Astrid Eidsvik, ble ikke gjenvalgt som styreleder i april 2014.

Astrid Eidsvik trakk seg 4. desember 2014 som administrerende direktør for HMR. Dette få dager etter at hun hadde avgitt idefaserapporten for kvalitetssikring til konsulenter engasjert av HMN. Eidsvik har lang erfaring innenfor helsesektoren og er oppfattet som en person med stor kompetanse og integritet, og hun har vært administrerende direktør i 21 år. Det er som nevnt av fagsjef Odd Veddeng i HMR opplyst at Eidsvik gikk inn for plassering av det nye fellessykehuset på Storbakken. Det kan virke som om dette er i motsetning til styreleder Kinserdal i HMR, styreleder Strand HMN og administrerende direktør Haga i HMN sin oppfatning.

Administrerende direktør Haga, etter instruks fra styreleder Strand, la derfor som nevnt press på Eidsvik/forsøkte å tvinge henne til å endre sin innstilling. Hun nektet å gjøre dette, og valgte deretter å gå av på grunn av det hun oppfattet som «mistillit og forsøk på overstyring fra HMN». Dette blir en forlengelse av trykket Daniel Haga bygget opp mot Astrid Eidsvik. Stein Kinserdal bidro også til dette trykket bl.a. ved å referere til «signaler» fra Høie (i mail 4. desember 2014). Dette ble gjort uten behandling i styremøte i begge foretakene slik foretaksloven krever.

Det er illustrerende at Helse Møre og Romsdal har innhentet en vurdering fra et advokatfirma som allerede etter et par dagers undersøkelser mener at det sannsynligvis har skjedd eierstyring i strid med loven, men uten at dette har innvirket på beslutningen. Selv om betenkningen har preg av å ville nedtone virkningen av ulovlige forhold, ber vi komiteen merke seg at allerede en nokså overfladisk vurdering gir støtte til at bekymringene er reelle og fortjener grundige undersøkelser.

2. Forvaltningsloven – forvaltningsrettslige betraktninger

Saksunderlaget til styrebehandlingen.

Det fastslås i helseforetakslovens § 5 at forvaltningsloven gjelder for helseforetakenes saksbehandling. I henhold til forvaltningslovens § 17 skal en sak være «så godt opplyst som mulig» før vedtak treffes. Bestemmelsen gjelder i utgangspunktet for enkeltvedtak, men det legges til grunn

at det er «god forvaltningsskikk» å sørge for så god saksutredning som mulig i alle saker hvor forvaltningen skal treffe en avgjørelse. Videre gjelder det kontradiktoriske prinsipp også i offentlig forvaltning. For enkeltvedtak er dette hjemlet i § 16, men prinsippet om at den eller de saken gjelder skal ha adgang til å uttale seg til saken, gjelder uansett sak.

Dette er utslag av det overordnede prinsipp at alle vedtak skal behandles forsvarlig, både når det gjelder innhenting av faktum og bearbeidelse av synspunkter til parter som har forskjellig syn. Et utslag av et slikt prinsipp, er at man skal bevilge seg selv tilstrekkelig tid til å kunne foreta en reell vurdering av slike forskjellige syn.

Idefaserapporten som Helse Møre og Romsdal HF sendte ut på høring i august 2014 var på ca. 50 sider. Den ferdige idefaserapporten som ble sendt til kvalitetssikring av konseptfasen (KSK) hos Holthe Consulting og deretter framlegges for styrene som vedlegg til saken, var på nesten 170 sider. I den ferdige idefaserapporten ble konsekvensutredningene del 1 og 2 (lokal og regional KU) gjennomgått og kommentert, og det ble konkludert vedr utredningenes tilstrekkelighet og gjort en siling vedr tomtevalg. Disse vurderingene og konklusjonene har ingen fått anledning til å gi uttalelse om.

Det er heller ikke utarbeidet en ROS-analyse for oljevirkosomhet og skipstrafikk i Norskehavet. Dette ble påpekt i høringsuttalelser til regional konsekvensutredning, men dette ble ikke nærmere utredet før saken ble lagt fram til behandling.

3. Vedtakene i styrene og foretaksmøtet

I tillegg til at sakene skal være godt utredet, er det en forutsetning for å fatte et velfundert vedtak at forvaltningsorganene har hatt tilstrekkelig tid til å sette seg inn i dokumenter og vurderinger. Saksgangen er kjent, med ett døgn mellom hvert organs behandling. Dette kan neppe sies å være tilstrekkelig tid til å sette seg inn i de *vurderinger* det underordnede organ har lagt til grunn for avgjørelsen. ORKide minner om at saken gjelder spesialisthelsetjenesten til 120 000 innbyggere, en utbygging til mellom 4 – 6 milliarder og en arbeidsplass med 2000 ansatte. Dette er en sak som krever at saksbehandlingen er grundig. Selv om utredninger av forskjellige forhold har vært publisert fra juni 2014 og fram til KSK forelå i november/desember, er det også viktig å vise til de underordnede organs vurderinger. ORKide kan ikke se at dette har vært mulig med det tidsforløpet som er fulgt.

Det vises i denne forbindelse til protokolltilførsel i fra styret i helse Midt Norge om at vedtaket gjøres under forutsetning av at vedtaket i HMRs styre er lovlig. Det faktum at to styremedlemmer i et regionalt helseforetak finner det nødvendig å ta et slikt forbehold for sitt vedtak virker ikke betryggende!

Videre er det ytterligere to protokolltilførsler, hvor den ene påpeker mangler ved utredningen. Den andre påpeker med henvisning til begrunnelse for stemmegivning at synergieffekter og klyngetenkingen med lokalisering nær Ålesund er utenfor mandatet til de utredninger som er gjort.

Ved behandlingen i HMR var det også en protokolltilførsel som påpekte behovet for en gjennomgang av juridiske spørsmål. Det ble i denne forbindelse votert over spørsmålet om styret var i stand til å fatte et lovlig vedtak. Det ble også på bakgrunn av de forhold som ble belyst av enkelte styrerepresentanter foreslått å utsette saken.

4.Habilitet – forvaltningslovens § 6

Styreleder Strand, styreleder Kinserdal og konstituert daglig leder Haga

Ut fra opplysningene i forrige avsnitt antas det at forsøket på å tvinge Eidsvik til å skifte standpunkt fra Storbakken til Hjelset fører til at både Strand, Kinserdal og Haga er inhabile i behandling av saken etter forvaltningsloven § 6 annet ledd. Dette er «særegne forhold» som «er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet». Fvl. § 6 annet ledd gjelder både den som «tilrettelegger grunnlaget for en avgjørelse» og den som er med på å «treffe avgjørelse i en forvaltnings sak».

Også det forhold at både Kinserdal, Strand og Haga synes å ha bestemt seg for Hjelset lenge før styrene skulle behandle saken, og muligens drevet påvirkning utenom styrerommet, sammen med forsøket på å tvinge Eidsvik til å skifte standpunkt fører til at de tre er inhabile etter forvaltningsloven § 6 annet ledd, også dette er «særegne forhold» som «er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet».

Styremedlem Stette

Kommunalsjef i Ålesund kommune Liv Stette ble i foretaksmøte 30. oktober 2014 av statsråd Høie valgt til nytt styremedlem i HMN. Det er opplyst at Stette hadde en sentral rolle ved utarbeidelsen av Sunnmøre regionråd IKS sin uttalelse om tomtevalget av 29. september 2014 hvor Hjelset ble anbefalt. Videre er det opplyst at Stette hadde en sentral rolle da administrasjonen i Ålesund kommune avga sin innstilling til formannskapet i Ålesund. Administrasjonen anbefalte at det nye fellessykehuset ble plassert på Hjelset. Formannskapet i Ålesund valgte forøvrig å anbefale Storbakken.

Ut fra disse opplysningene er Stette også inhabil etter forvaltningsloven § 6 annet ledd, basert på hennes medvirkning ved utarbeidelse av uttalelse og innstilling med anbefaling av Hjelset som nevnt.

Det framstår som noe merkelig at Stette kan velges som styre medlem, når Ellen Engdahl, leder av en næringslivsforening i Kristiansund, åpenbart ikke var valgbar pga sitt engasjement i saken. Engdahl ble spurt av departementet i oktober 2014 om hun ville være kandidat til styre i HMN. Engdahl hadde uttalt seg i favør av Storbakken som plasseringssted og gjorde selv departementet oppmerksom på det. I etterkant trakk departementet forespørselen basert på at Engdahl hadde vært en så tydelig aktør for Storbakken.

Statsråd Høie

Det hersker tvil om Bent Høie har gitt styringssignaler utenom foretaksmøtet eller ikke. Imidlertid synes det klart at de han har snakket med i HMN og HMR har oppfattet han som om at han har gitt styringssignaler. Dette er en uryddig opptreden av en statsråd som gir grunnlag for å tro at han på et tidlig tidspunkt hadde bestemt seg for lokalisering.

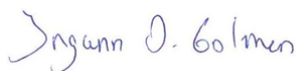
Basert på dette kan det stilles spørsmål om statsråd Høie er inhabil etter forvaltningsloven § 6 annet ledd, dette er forhold som er «egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet» da han i foretaksmøte 19. desember 2014 avgjorde tomtevalget.

Avslutning

ORKide ber Kontroll og konstitusjonskomiteen undersøke de forhold som er påpekt i dette brevet. Det er av vesentlig betydning for å skape ro rundt prosessen at det avdekkes i sin helhet hva som har foregått i denne saken. Dette er også nødvendig for å få gjenreist tilliten til prosessen. ORKide ber komiteen vurdere å bruke åpen høring dersom dette kan bidra til å belyse flere forhold ved saken. Dersom det avdekkes feil og lovbrudd som kan ha hatt betydning for sakens utfall, forutsetter ORKide at vedtaket oppheves, og at saken blir behandlet på nytt i styrene og foretaksmøtet.

Kristiansund 21.12.2014

Med vennlig hilsen
Ordfører og Rådmannskollegiet for Nordmøre

Ingunn O. Golmen
Leder